

Verslag online sessie ‘Waar liggen kansen voor duurzame energie met zon en wind in de Achterhoek?’

Datum: donderdag 14 januari 2021 (14.30-17.00 uur en 19.30-22.00 uur)

Genodigden: vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, (semi-)overheden, inwonerorganisaties en bedrijven uit de Achterhoek

Doel: met de deelnemers de verschillende kaartlagen op elkaar gelegd, bekijken welke kansen er zijn, waar zich die bevinden en welke dilemma's naar voren komen

Inleiding

Op 14 januari 2021 hebben 126 vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, (semi-)overheden, inwonerorganisaties en bedrijven deelgenomen aan een grote online stakeholdersessie van de Regionale Energiestrategie (RES) Achterhoek. De opbrengsten van de bijeenkomst geven richting aan de RES 1.0. Deelnemers hadden de keuze om deel te nemen aan de (identieke) middag- of avondsessie.

De deelnemers werden in deelsessies meegenomen langs een serie uiteenlopende ‘zogenaamde’ bouwstenen voor windenergie en zonne-energie. De bouwstenen zijn verschillende ruimtelijke varianten voor het opwekken van wind- en/of zonne-energie in de Achterhoek. Deze zijn samengesteld op basis van de eerder gehouden ateliers en werk- en themasessies.

De bouwstenen zijn concepten/werkmodellen die vrij uitgesproken (of overdreven) zijn uitgewerkt en zijn bedoeld om de verschillen scherp neer te zetten en het op die manier makkelijker te maken de voor- en nadelen te beschrijven. Met behulp van het online peilinginstrument Mentimeter is aan de deelnemers gevraagd om een reactie te geven. Aan de hand hiervan is de dialoog gevoerd.

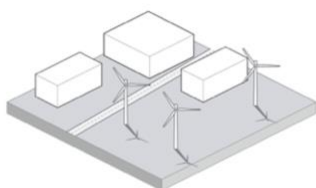
Lees verder op de volgende pagina.

Samenvatting reacties

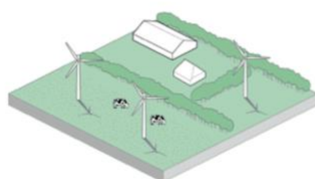
Windenergie

Voor het opwekken van windenergie zijn de volgende bouwstenen gepresenteerd:

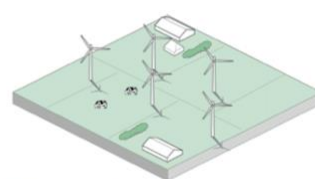
Bouwstenen WIND

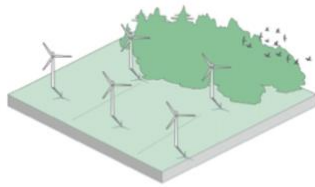
A. Kleine Clusters bij bedrijventerreinen

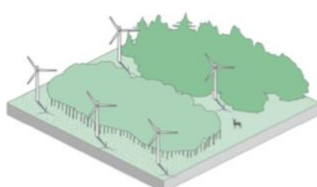
B. Kleine Clusters in boerenontwikkelgebied

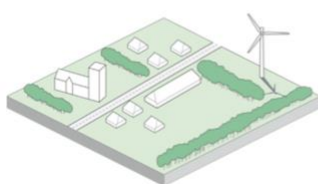
C. Middelgrote Clusters in open landschappen

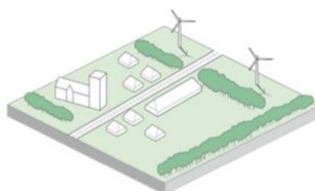
D. Middelgrote Clusters koppelen aan groen

E. Grote Clusters: windlandschap

F. Grote Solitaire

G. Kleintjes, dorpsmolens

Kleine clusters:

- A. Kleine clusters bij bedrijventerreinen
- B. Kleine clusters in boerenontwikkelgebied

Middelgrote clusters:

- C. Middelgrote clusters in open landschappen
- D. Middelgrote clusters gekoppeld aan groen

Grote clusters:

- E. Grote clusters: windlandschap

Solitaire turbines:

- F. Grote solitaire
- G. Kleine solitaire, dorpsmolens

Bij **kleine clusters** gaat de voorkeur van de deelnemers uit naar plaatsing op of aansluitend aan bedrijventerreinen. Argumenten zijn dat opwek bij verbruik moet plaatsvinden, of dat windturbines passen bij het karakter van bedrijfs- en industrieterreinen. Een kleine groep heeft de voorkeur voor verspreide kleine clusters in het boerenontwikkelgebied. Zij zien kansen voor boeren om nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen.

Naast een aantal algemene randvoorwaarden voor windenergie (zie onder) wordt benoemd dat het belangrijk is dat het aantal en de schaal van de turbines past bij de grootte van het bedrijventerrein.

In het gesprek over **middelgrote clusters** was er keuze tussen plaatsing in open landschappen of plaatsing gekoppeld aan groen. De voorkeur ging uit naar combineren met groen. Er is aangegeven dat achteruitgang van natuurwaarden en biodiversiteit moet worden voorkomen. De mogelijkheid om middelgrote clusters windturbines te koppelen aan de aanleg van nieuwe natuur/bos is ook genoemd.

Er lijkt minder draagvlak te zijn onder de deelnemers over het plaatsen van middelgrote clusters in open landschappen. Als alternatief wordt genoemd om ook middelgrote clusters aan bedrijventerreinen te koppelen. De meningen zijn verdeeld of dit alleen bij grote of juist bij alle bedrijventerreinen passend is. Niet iedereen is hiermee eens, anderen vinden dat windturbines vooral ver van bebouwing een plek moeten krijgen.

Voor **grote windclusters** is de inschatting van het draagvlak gemiddeld tot negatief. Een kleine groep is wel positief. Eén of enkele grote clusters en de rest leeg houden, werd hierbij genoemd. Een aantal deelnemers ziet kansen om hiermee de rest van het landschap te vrijwaren en nieuwe energielandschappen te creëren. Anderen vinden grote clusters niet passen bij de maat en schaal van de Achterhoek.

Er is twijfel of er genoeg lege ruimte is voor grote clusters. Ook voor grote clusters denkt men aan koppeling met aanleg van nieuw bos of nieuwe natuur. Ook kan er een koppeling gemaakt worden met zonne-energie, waarmee de aangelegde elektriciteitskabels optimaal benut kunnen worden. Voordeel is dat turbines minder zichtbaar zijn door combinatie met bomen. Grote clusters zouden ver weg van woonbebouwing moeten liggen.

De voorkeuren voor *grote of kleine solitaire turbines* ontlopen elkaar weinig. Er lijkt weinig draagvlak te zijn voor solitaire, verspreid staande turbines. Men vreest verrommeling van het landschap. Een aantal deelnemers geeft aan dat verrommeling kan worden voorkomen door een klein aantal grote turbines te plaatsen, in plaats van een groot aantal kleine turbines. En solitaire turbines bij voorkeur op/bij bedrijventerrein plaatsen. Een combinatie met zon is denkbaar. Voor een dorpsmolen lijkt alleen draagvlak als omwonenden kunnen meeprofiteren

Als **randvoorwaarden** voor opwekking van windenergie (los van de vorm) worden vaak genoemd:

- Plaatsing op voldoende afstand van woonbebouwing in verband met geluid, trillingen, slagschaduw;
- Draagvlak onder omwonenden/ondernemers;
- Goede ruimtelijke inpassing, Achterhoeks landschap koesteren;
- Hoogte turbines passend bij bebouwing/ bedrijfsgrootte/ grootte bedrijventerrein;
- Voorkomen verrommeling landschap (hagelslag/confetti);
- Omwonenden financieel laten participeren;
- Vergoeding voor omwonenden.

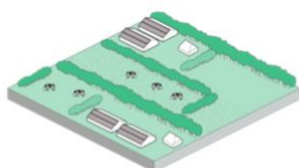
Zon

Voor opwekking van zonne-energie zijn de volgende bouwstenen gepresenteerd:

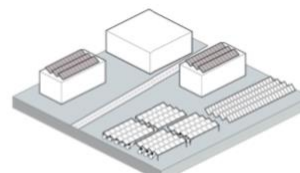
Bouwstenen ZON

A. Daken bebouwd gebied

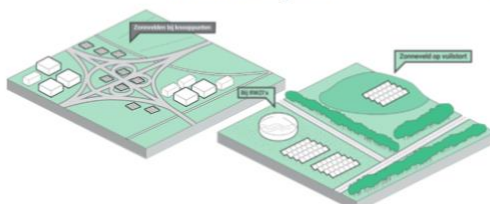
B. Daken buitengebied

C. Bedrijfsterreinen en overig geschikt binnenstedelijk gebied

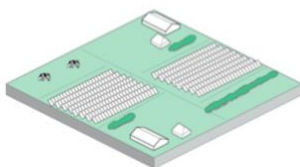
D. Kleine velden aansluitend aan agrarisch bouwblok

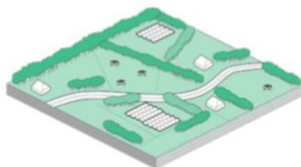
E. No Regret (functiecombinaties)

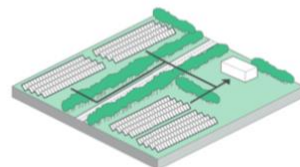
F. Zon als onderdeel gebiedsontwikkeling

G. Monofunctioneel op agrarische gronden in de jonge ontginningen

G*. Monofunctioneel op agrarische gronden in het kampenlandschap

H. Business as usual

Zon op dak:

- Daken bebouwd gebied
- Daken buitengebied
- Bedrijfsterreinen en overig geschikt binnenstedelijk gebied

Zon kleinschalig:

- Kleine velden, aansluitend aan het agrarisch bouwblok
- No regret, functiecombinaties
- Zon als onderdeel van gebiedsontwikkeling

Zon grootschalig:

- Monofunctioneel op agrarische gronden in de jonge ontginningen
- Business as usual
- Monofunctioneel op agrarische gronden in het kampenlandschap

Over **zon op dak** is nagenoeg iedereen het eens: doen! Het draagvlak ervoor is groot. Het beter benutten van dit potentieel zien de deelnemers onder meer door:

- Zon op dak verplicht te stellen in het bouwbesluit;
- Lokale partijen de ontwikkeling te laten doen;
- Een financiële prikkel (subsidie geven);
- Meer voorlichting te geven, één aanspreekpunt;
- Stimuleren dat mensen met een groot dak samenwerken om een aansluiting te krijgen;

- Nieuwe financieringsvormen ontwikkelen;
- Aanpassen van het netwerk;
- Opwek bij de vraag realiseren.

Kleinschalig zon, en dan met name de bouwsteen 'no regret', wordt door nagenoeg iedereen als voorkeur aangevinkt. Kleinschalige zonnevelden aansluitend op het agrarisch bouwblok is (ook) een voorkeur voor ongeveer de helft van de aanwezigen. Goede landschappelijke inpassing is hierbij een randvoorwaarde. Voor kleinschalige zonnevelden gekoppeld aan gebiedsontwikkeling, spreekt ongeveer een derde van de deelnemers zich uit. Over het algemeen wordt het draagvlak voor kleinschalige zonnevelden gemiddeld tot positief ingeschat. Bij voorkeur ziet men deze ontwikkeling op gronden die (op dit moment) geen functie hebben (en niet op landbouwgrond, zegt een aantal deelnemers).

Van **grootschalige zonnevelden** zijn relatief weinig mensen voorstander (tijdens de Mentimeter-peiling onthielden deze mensen zich van het uitspreken van een voorkeur). Weinig mensen vinden zonneparken in het kampenlandschap een goede idee. Deze worden als karakteristiek voor de Achterhoek gezien. In grootschalige landschappen, zoals jonge ontginningen, lijken zonneparken het landschap minder aan te tasten, echter zijn ze veel meer zichtbaar. Enkele deelnemers wijzen op het verdwijnen van landbouwareaal en de gevaren voor de biodiversiteit. De koppeling van grootschalig zon aan wind wordt genoemd. Deze zien veel deelnemers liever aansluitend op bedrijventerreinen, zodat dit niet ten koste gaat van landbouwgrond.

De **randvoorwaarden** die voor de ontwikkeling van (kleinschalige én grootschalige) zonnevelden naar voren zijn gebracht zijn onder meer:

- Draagvlak bij omwonenden;
- Heldere en open processen bij planontwikkeling;
- Lokaal eigendom;
- Financiële participatie omwonenden;
- Goede landschappelijke inpassing, beperkte zichtbaarheid.

Mix

Op de vraag of men liever via zon, wind of via een combinatie van zon en wind stroom in de Achterhoek opwekt, spreekt de meerderheid zich uit voor een goede mix. De argumenten hiervoor zijn dat een mix zorgt voor een meer constante energieopwekking en dat hierdoor de ruimtelijke impact beperkt kan blijven. Een redelijke groep mensen wil alleen zon. Zij zien met name problemen rondom milieueffecten en draagvlak voor windturbines

Overige opmerkingen

- Besteed aandacht aan alternatieve mogelijkheden voor energieopwekking en aan energieopslag. We moeten zorgen dat we alle opties zoveel mogelijk openhouden.
- Waarom is het bod 1,35 TWh? Volgens een deelnemer kan het bod strategischer worden ingestoken omdat het bod relatief hoog is in vergelijking met de andere RES-regio's. Er moet voorkomen worden dat de Achterhoek in de toekomst energie voor andere regio's gaat opwekken.

- We kunnen de vraag gaan stellen of we op basis van de oude cijfers de huidige ambitie blijven vasthouden. We kunnen in de toekomst nadenken over een vernieuwde en herijkte ambitie in tijd en/of opwek.
- Lokaal eigenaarschap dient een prominentere rol te krijgen in de RES 1.0 dan in de concept-RES. Creëer ruimte voor burgerinitiatieven.

Deelsessie 'Werkproces ontwikkeling RES 1.0'

In deze deelsessie, met een beperkt aantal deelnemers, zijn zorgen aangedragen over betrokkenheid van inwoners van de Achterhoek bij de opstelling van de RES 1.0, zijn vragen gesteld over de energiedoelstellingen en is aangedragen dat veel inwoners tegen de plaatsing van hoge windturbines zijn.

De programmaleider RES Achterhoek heeft aangegeven dat in de komende stap in opstelling van de RES diverse alternatieven worden onderzocht voor de productie van duurzame energie. Daaronder vallen ook alternatieven waarmee nagegaan wordt of de Achterhoek energieneutraal kan worden met uitsluitend de bestaande windturbines en verder met name zonne-energie. Daarnaast wordt nagegaan wat de mogelijkheden zijn voor een gefaseerde aanpak waarin eerst de nadruk wordt gelegd op zonne-energie en daarna op andere vormen van productie van duurzame energie.

Ook geeft de programmaleider aan dat er online dialogosessies voor inwoners van de Achterhoek worden georganiseerd op woensdagavond 10 en donderdagavond 11 februari 2021. Hierover meer op www.res-achterhoek.nl/inwoners.

2 februari 2021 | www.res-achterhoek.nl | info@resachterhoek.nl